

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

הביצא דאית ביה פרוורין. פרש"י כמו שלנייק"ק (א) ולא התניא לעיל בזמן שהפרוסות וכו' אין הפרוסות קיימות לא יצרך עליהן המוציא וע"ג דלית ביה כוית וי"ל דרב יוסף מפרש ליה הפרוסות קיימות היינו בזוית ואין הפרוסות קיימות בשאין בהן כוית וכן מפרש נמי בירושלמי וא"ת ואיך מדמה רב יוסף פרווי מנחות לפרורי חביצא וי"ל כיון שנטגנין בשמן כנתשלו דמי ומיהו קשה דלקט מכולן כוית דקאי אהמשמ המינין ולא אמנחות כמו שאפרש והתם (י) נמי לא מיירי בשנתשלו ומאי מדמה לחביצא שהוא מבושל לכך נ"ל חביצא היינו פרוורין הנדבקים יחד על ידי מרק או על ידי חלב כמו חביצא דתמרי (ט) שהן נדבקיין:

היה עומד ומקריב מנחות. פרש"י בעל הצת הממננד מנחה ודוחק גדול הוא דהיה עומד ומקריב משמע ככהן המקריב וכן ליטא נטלן לאלבן משמע דלכסן קאי ונראה ככהן העומד להקריב ראשון במשמרתו וכ"ד משמרתה היו וכל שנת מתחדשת משמרה אחרת אסן כן כל משמרה אינה משמרת אלא צ"י פעמים בשנה וכיון שיש להם זמן קצוב מצרכינן שהחיינו ולא כפירש"י דמנחות דמיירי ככהן שלא הקריב מעולם: **לקבץ מבוזבז.** פירש"י דקאי אמנחות ולא נהירא דא"כ היכי קאלמר דלס חמץ הוא וכו' והא אמרינן (מנחות ד' נב:) כל המנחות צלות מנה ונראה דקאי אהמשמ מינין וה"ק לקט מכל מיני לחמים כוית כו':

אמר רבא והוא דאיכא עריה תוריתא דנהמא. וכן קיימא לן דרבא נתראה הוא ולא בעינן שיהו צפוריין כוית כיון דאיכא תוריתא דנהמא לענין המוציא ואפילו צירושלמי דפרוסות קיימות הן בזוית היינו לפי שכן דרך להיות תוריתא דנהמא כזוית אבל פעמים דאפילו בפטורה מן החלה, דהא הוה חלה מעריסה, שנאמר ראשית עריסותיכם חלה תרימה. תרומה. תוריתא פטור מן החלה. ולא איחבירי לן מאי היא, איכא דאמרי לחמא דהגניקא, ואיכא דאמרי מירחא גביל, והיינו קמא כשנטגנין אותו בתוך מים ורחיקין. ונאיין הדברים שאין ללושין כדרך עיסה. מיהו לחם העשוי לכותח אם עשאו כשכין שנושבות זו בזו, ויש מפרשין כמין חלות חייבות. אם עשאו כלימורין, פי' כגון עמורים ארוכים, כדברינן עושה לו לבורין וכו', גלי דעתיה כיון דעשאו כלימורין, לשהקו בעי ליה ולא לכילה קא מכין, הלכך פטור מן החלה.

רבינו הגנאל

אמר רבא דהוא דהקלא. פירוש, מאכל שנושעין בקדרה משמן דרבש וקמח, במחורא שהן עשירים שרובין הדבש, בחקלא שהן אנשי כפר והן נעים מרבם קמח. אמר רב יוסף קאי חביצא אי אה ביה פרוורין כוית וכו'. פי' החיכות שנתנין במרק. מאי הוה עליה רב שנת אמר אפילו פרוורין שאין בוים כוית מברך עליה המוציא ורבא אמר יהוא דאיכא תוריתא דנהמא עליה. פי' שיש עליו תואר לחם ולא נשתנה התואר לחם. וקיימא לן כרב שנת דהא רבא מפרש טעמיה, ונעשה רב יוסף יחיד גבי רביב. מאי הוה בהם תואר לחם אלא תואר סמך מבושל, אעפ"י שהיה אפוי, מברך בורא מיני מונות ואי"כ מעין שלם. ואין מברכין המוציא על פרוורין פחותים מכזית אם אין בהם תואר לחם. טרוקנין וכו'. טרוקנין הוא כובא דארעא גובלא בעלמא הוא, שאופין אותו על הארץ. אמר רבין יוחנן פטורה מן החלה, דהא הוה חלה מעריסה, שנאמר ראשית עריסותיכם חלה תרימה. תרומה. תוריתא פטור מן החלה. ולא איחבירי לן מאי היא, איכא דאמרי לחמא דהגניקא, ואיכא דאמרי מירחא גביל, והיינו קמא כשנטגנין אותו בתוך מים ורחיקין. ונאיין הדברים שאין ללושין כדרך עיסה. מיהו לחם העשוי לכותח אם עשאו כשכין שנושבות זו בזו, ויש מפרשין כמין חלות חייבות. אם עשאו כלימורין, פי' כגון עמורים ארוכים, כדברינן עושה לו לבורין וכו', גלי דעתיה כיון דעשאו כלימורין, לשהקו בעי ליה ולא לכילה קא מכין, הלכך פטור מן החלה.

ולא (א) מין דגן. שבמין דגן יש חילוק שאם עשאו פת הכל מודים שצריך לאחרי ג' זרכות: או. אף אם מין דגן הוא אלא שלא עשאו פת בשמים אלו נחלקו ר"ג וחכמים: **צמאי אוקימא.** להווא דלעיל דקמיני ולכסוף זרכה אחת מעין שלש: **כר"ג אימא סיפא דרישא.** דהיא מתני' דמתני גבי הכוסס את החטה דהיא רישא רישא לידה וקמני סיפא אין הפרוסות קיימות כו':

הגהות הב"ח
(א) גבי' ולא מין דגן וכו' ומקום אומרים זרכה אחת מעין שלש שאפי' (ב) רש"י ד"ה רי"ג ולא מין: (ג) הו"ל ד"ה חב"ל וכו' כמו על ייקוק"ק. נ"ב כלומר שנתשלו וא"כ קשה דמתני' לעיל וכו': (ד) בא"ד והתם לא מיירי בשנתשלו מ"מ מאי מדמה: (ה) ד"ה תוריתא דנהמא וכו' נמי דאם המים וכו' כד דוד מניין לשרות פרוורין נמי כל הלכה:

(א) ולא מין דגן הוא או מין דגן ולא עשאו פת ר"ג אומר שלש ברכות וחכ"א ברכה אחת כל שאינו לא משבעת המינין ולא מין דגן כגון פת אורז ודוחן ר"ג אומר ברכה אחת מעין שלש וחכ"א ולא כלום במאי אוקימא כר"ג אימא סיפא דרישא אם אין הפרוסות קיימות בתחלה מברך עליה בורא מיני מונות ולכסוף מברך עליה ברכה אחת מעין שלש מני אי ר"ג השתא אכותבות ואדייסא אמר ר"ג ג' ברכות אם אין הפרוסות קיימות מיבעייא אלא פשיטא רבנן אי הכי קשיא דרבנן אדרבנן אלא לעולם רבנן ותני גבי אורז ולכסוף אינו מברך עליו ולא כלום: אמר רבא האי ריהטא דחקלאי דמפשי ביה קמחא מברך במ"מ מ"ט דסמידא עיקר דמחורא דלא מפשי ביה קמחא מברך עליו שהכל נהיה בדברו מ"ט דובשא עיקר (ה) דהדר אמר רבא "אידי ואידי במ"מ דרב ושמואל דאמרי תרויהו כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו בורא מיני מונות א"ר יוסף (ו) האי חביצא דאית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו המוציא לחם מן הארץ ולכסוף מברך עליו שלש ברכות דלית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו בורא מיני מונות ולכסוף ברכה אחת מעין שלש אמר רב יוסף מנא אמינא לה (ז) דתניא יהיה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה נטלן לאכלן מברך המוציא לחם מן הארץ ותני עליה יוכלן פותתן כוית א"ל אבבי אלא מעתה לתנא דבי ר"י דאמר פורכין עד שמחזירין לסלתן ה"ג דלא בעי ברוכי המוציא לחם מן הארץ וכי תימא ה"ג והתניא לקט מכולן כוית ואכלן אם חמץ הוא עגוש כרת ואם מצה הוא אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח הכא במאי עסקינן בשערסן אי הכי אימא סיפא והוא שאכלן בכדי אכילת פרס ואי בשערסן האי שאכלן שאכלו מיבעי ליה הכא במאי עסקינן בבא מלחם גדול מאי הוה עליה אמר רב ששית יהאי חביצא אף על גב דלית ביה פרוורין כוית מברך עליו המוציא לחם מן הארץ אמר רבא יהוהיא דאיכא עליה תוריתא דנהמא וטרוקנין חייבין בחלה (א) וכי אתא רבין א"ר יוחנן טרוקנין (א) פטוריין מן החלה מאי טרוקנין אמר אבבי כובא דארעא אמר אבבי ישראל פטורה מן החלה מאי טריתא איכא דאמרי גביל מרתח ואיכא דאמרי יהמא דהנדקא ואיכא דאמרי שלחם לעשו לכותח תני רבי חייא לחם העשוי לכותח פטור מן החלה והא תניא חייב בחלה התם כדקתני בעמא ר' יהודה אומר מעשיה מוכיחין עליה עשאן בעבין

טוריתא דנהמא. תואר מראית הלחם: **כובא דארעא.** עושה מקום חלל זכירה ונותן זכותו מים וקמח כמו שעושין זבלפס: **גביל מרתח.** נותנים קמח ומים ככלי וצוחשין זכך וסופכים על הכירה כשהיא נקטת: **המא דהנדקא.** זכך שאופים זכפוד ומוסחים אותו תמיד בשמן או זמי זכיים ושמן: **לחם העשוי לכותח.** אין אופין אותו בתור אלא בחמה: **כעבין** ואלו יוצא בהן ידי חובת מנה זכסס:

טוריתא דנהמא. תואר מראית הלחם: **כובא דארעא.** עושה מקום חלל זכירה ונותן זכותו מים וקמח כמו שעושין זבלפס: **גביל מרתח.** נותנים קמח ומים ככלי וצוחשין זכך וסופכים על הכירה כשהיא נקטת: **המא דהנדקא.** זכך שאופים זכפוד ומוסחים אותו תמיד בשמן או זמי זכיים ושמן: **לחם העשוי לכותח.** אין אופין אותו בתור אלא בחמה: **כעבין** ואלו יוצא בהן ידי חובת מנה זכסס:

(א) ומעין זה שבת סג: וסס נטלן (ב) מנחות ע"ג: א. שס, (ד) נטלן (ו. י. ט) עני' רש"י מנחות ע"ג: (א) (שמות י"ב, (ו) זכריס מן, (ח) נמדכד טו, (ט) ז"מ ט:

הגהות הגר"א

[א] נב' (טרוקנין חייבין בחלה) מאי: [ב] שם כי אחת רבין ארי טרוקנין חייבין בחלה: כ"ל:

מוסף תוספות

א. בבוט"ר רש"י הוסיף. והא מנחות לא נבשלו ולכך חשבוני הפירוים לחם. ב. ובבוט"ר רש"י הוסיף. ולפי רבין ארי טרוקנין בין מבושל לשאנו מבושל נחא דהכא בלא בשול כדפרשית.

לעזי רש"י

שלינייק"ק [שליק"ק]. בחשיל המתבשל בתוך סיר וכו' פירווי לחם ועוד.

מוסף רש"י

היה עומד ומקריב מנחות בירושלים. כגון שלא הקריב כסן או עזיין ממה מימיו או שהקריב ממה חטה כגון נחתה העומר (מנחות טו). וכו' פותתן כוית. כל המנחות אפילו מנחת העומר פתיחין מימם, ולפיכך מברך הכסן המוציא ולי לא הוה כויתו אינו מברך (שם). לקט מכולן כוית. פתיחין שאין בהן כוית קאי ולא אימפירי לן כיאל, והא ליכא למנוח דלמנחות קאי. דקמי ואם חמץ הוא, וכל המנחות צלות מנה (שם חותכ"י). הכא במאי עסקינן. דקמי לקט מניין, בשערסן. שקבין הפירוריין צמד וגלגלני דהו וכו' כוית (שם). ואי בשערסן. שגביל דהו חמיהא אחת. שאכלו מיבעי ליה. דכיון דמני שאלבן משמע הרבה פירוורין הס ולא חמיהא אחת שלא פיררה (שם). הכא במאי עסקינן. דיולא כפירוריין. בבא מלחם גדול. שעדיין הוא ענין הככר שגאון ממנו והוה משו וכו' זכרה. הלכך פירוריין נמי שלקטן ממנו חשבוני ניטא ומברך עליהן. אבל המנחות שפירכן ולא נעמירי מן דבר חשוב, אימא לך דבעינן כוית, והאי חביצא נמי דקאמר לי אית בה כוית וכו', אע"פ שכל מלחם גדול. אי לא הוה הלחם ענין בעינן כוית לענין המוציא (שם). דאיכא עליה תוריתא דנהמא. שיהא כסן מראה לחם, ולא שיהו שרי כל כך שאין נראה אם הם לחם או לאו (שם).